

Χρηματοδοτήσεις των έργων ΑΠΕ από τις τράπεζες και η διαχρονική εξέλιξή τους στα πλαίσια της αλλαγής στο μοντέλο λειτουργίας των έργων ΑΠΕ

Αλέξανδρος Παναγιωτάκης, Head Of Project Finance, Τράπεζα Πειραιώς

Οι επενδύσεις σε έργα ΑΠΕ είναι επενδύσεις εντάσεως κεφαλαίου οπότε καθίσταται σημαντική η χρηματοδότησή τους από τους μετόχους, τον τραπεζικό τομέα, σε συνδυασμό με τα εκάστοτε διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία, όπως για παράδειγμα το Ταμείο Ανάκαμψης.

Ειδικά στα επόμενα έτη, στα οποία, με βάση το Εθνικό Σχέδιο Ενέργειας και Κλίματος, προβλέπονται νέα έργα ΑΠΕ συνολικής ισχύος 25 Γιγαβατ έως το 2030, το κόστος των οποίων με σημερινές τιμές ανέρχεται σε περίπου 12 δις €, ήτοι περίπου επενδύσεις €1,7 δις το έτος από το 2024 και για τα επόμενα 7 έτη.

Η Τράπεζα Πειραιώς διαχρονικά στηρίζει τον τομέα της ενέργειας, χρηματοδοτώντας τα έργα ΑΠΕ από τα πρώτα χρόνια των επενδύσεων και συνεχίζει να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο, με τη χρηματοδότηση της ενέργειας να είναι διαχρονικά από τους στρατηγικούς τομείς πιστωτικής επέκτασης.

Τα τελευταία χρόνια βλέπουμε σημαντικές αλλαγές στο μοντέλο λειτουργίας των έργων ΑΠΕ και την μετάβασή τους σταδιακά από τις συμβάσεις σταθερής τιμής, σε συμβάσεις διαφορικής προσαύξησης και τώρα σε συμβάσεις ιδιωτικών ΡΡΑ. Πώς έχει επηρεάσει αυτή η αλλαγή τη χρηματοδότηση των έργων ΑΠΕ από τις τράπεζες;

Το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηματοδοτημένων έργων ΑΠΕ αφορά σήμερα σε έργα με συμβάσεις σταθερής τιμής ή λειτουργικής ενίσχυσης με διαφορική προσαύξηση. Οι μακροπρόθεσμες αυτές συμβάσεις 20ετούς διάρκειας επέτρεψαν στις Τράπεζες να χορηγήσουν δάνεια μεγάλης διάρκειας και υψηλής μόχλευσης προσφέροντας όρους εξαιρετικά ανταγωνιστικούς για τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Στο παρελθόν, για τις εν λόγω συμβάσεις, ένας βασικός κίνδυνος ήταν η αξιοπιστία του συστήματος και οι πιθανές δυσμενείς νομοθετικές ή κανονιστικές παρεμβάσεις. Ο κίνδυνος μειώθηκε σημαντικά με

την βελτίωση των οικονομικών δεδομένων της χώρας μας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των έργων ΑΠΕ που έπαψαν πλέον να έχουν ανάγκη επιδότησης στην τιμή πώλησης, με αποτέλεσμα τα τελευταία έτη, η πολιτεία να περιορίσει σταδιακά τις πολιτικές ενίσχυσης στην τιμή πώλησης, αρχικά μέσω του καθορισμού της τιμής αναφοράς μέσω διαγωνισμών, ενώ πλέον οι επενδυτές έχουν στραφεί και στις διμερείς συμβάσεις πώλησης ενέργειας με εταιρικούς πελάτες (ιδιωτικά PPA's με εταιρικούς πελάτες ή με εταιρίες λιανικής πώλησης ενέργειας).

Οι συμβάσεις αυτές προσφέρουν σταθερότητα στα έσοδα για ικανό διάστημα, επιτρέποντας την χρηματοδότηση των έργων με τραπεζικό δανεισμό. Οι Ελληνικές τράπεζες εξοικειώθηκαν σχετικά γρήγορα με το νέο αυτό μοντέλο, που όμως έχει τις δικές του προκλήσεις και ιδιαιτερότητες. Ενδεικτικά, από τα χρηματοδοτούμενα έργα των τελευταίων 12 μήνων, περίπου τα $\frac{3}{4}$ των νέων εγκρίσεων χρηματοδοτήσεων νέων έργων ΑΠΕ αφορούν σε έργα με ιδιωτικές συμβάσεις πώλησης ενέργειας.

Τα ίδια τα corporate PPA's έχουν πολλές παραλλαγές και εξελίσσονται συνεχώς καθώς η τεχνογνωσία τους αναπτύσσεται και οι επενδυτές αναζητούν νέους τρόπους να καλύψουν ανάγκες της αγοράς.

Στα σημερινά έργα με συμβάσεις PPA, βασικός κίνδυνος είναι η οικονομική φερεγγυότητα του αγοραστή, αλλά και η ίδια τη δομή της σύμβασης που θα πρέπει να καθορίζει ένα σαφές και ισορροπημένο πλαίσιο επιμερισμού και ανάληψης κινδύνων.

Οι επενδυτές θα πρέπει να κατανοούν τη σύμβαση PPA στο σύνολό της, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση όχι μόνο στην τιμή και στη διάρκεια της σύμβασης, αλλά και στις λοιπές παραμέτρους και διατάξεις σχετικά με τις υποχρεώσεις τους, όπως επίσης και στις αποζημιώσεις σε περίπτωση διακοπής της σύμβασης. Όσο πιο σύνθετη είναι η δομή των PPA's τόσο πιο απαιτητική είναι η χρηματοδότησή τους.

Δεδομένου πως οι συμβάσεις PPA έχουν συνήθως μικρότερη διάρκεια (7 έως 10 έτη) από το χρόνο αποπληρωμής της χρηματοδότησης, τα περισσότερα

Έργα σήμερα αναμένεται να αναλάβουν σημαντικό εμπορικό κίνδυνο με το πέρας της σύμβασης πώλησης.

Το βασικό μοντέλο σήμερα είναι το λεγόμενο *pay as produced*, όπου ο αγοραστής αναλαμβάνει τον κίνδυνο της παραγόμενης ποσότητας.

Συχνά οι επενδυτές επιλέγουν να συμβασιοποιήσουν μερικώς την παραγωγή τους (κατά 70-80%), συμμετέχοντας στην αγορά και αναλαμβάνοντας παράλληλα εμπορικό κίνδυνο (κατά 20-30%) για να βελτιώσουν τις αποδόσεις τους.

Αυξημένο βαθμό χρηματοδοτικής δυσκολίας παρουσιάζουν τα έργα που έχουν μερική ή και πλήρη συμμετοχή στην αγορά (*merchant risk*).

Προκειμένου οι τράπεζες να αξιολογήσουν τον κίνδυνο αυτό στηρίζονται σε μελέτες εξειδικευμένων συμβούλων που παρακολουθούν τις εξελίξεις στην αγορά ενέργειας και επεξεργάζονται σενάρια προβλέψεων με σύνθετα οικονομικά μοντέλα.

Επίσης θα επιδιώξουν συμβατικούς μηχανισμούς διαχείρισης του κινδύνου, που θα απαιτήσουν εντατικότερη διαπραγμάτευση και πιο ενεργή διαχείριση των έργων από πλευράς των επενδυτών στη διάρκεια της χρηματοδότησης.